

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ” СТОПАНСКИ
ФАКУЛТЕТ**

**КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦ. “СЧЕТОВОДСТВО И
КОНТРОЛ”**

Степен “бакалавър”

I. ОБЩА ТЕОРИЯ НА СЧЕТОВОДСТВОТО

Тема 1. Въведение в счетоводството.

Управлението на стопанската дейност на предприятието и счетоводната отчетност. Цел и функции на счетоводството. Задоволяване на потребности от отчетна информация за имущественото и финансовото състояние на предприятието и необходимостта от изготвянето на финансови отчети. Елементи на годишния финансов отчет. Нормативна уредба на счетоводството. Финансово и управленско счетоводство.

Тема 2. Счетоводни принципи и документиране.

Видове документи. Реквизити на документите. Основни категории - предприятие, изгода, ресурс, финансово състояние ефективност. Предмет и обект на счетоводството.

Тема 3. Активи.

Определение. Характеристика на активите. Класификация на активите. Структуриране на активите в счетоводния баланс.

Тема 4. Източници (собствен капитал и пасиви).

Същност и характеристика на източниците. Класификация на източниците. Структуриране на източниците в счетоводния баланс. Същност, структура и съдържание на счетоводния баланс. Балансов метод.

Тема 5. Стопанска операция.

Същност на стопанската операция. Ефекти на стопанската операция. Изменение на активите и източниците при извършване на стопанска операция - модели. Двустранно и едностранно счетоводство. Отразяване на ефектите на стопанската операция в счетоводния баланс.

Тема 6. Приходи и разходи.

Същност на приходите и разходите. Модели за отчитане на приходите и разходите в счетоводния баланс. Информационна ограниченост при отразяване на приходите и разходите в счетоводния баланс и необходимост от изготвяне на отчет за приходите и разходите (отчет за доходите). Структура и съдържание на отчета за приходите и разходите (ОПР). Основни правила за отразяване на приходите и разходите в ОПР.

Тема 7. Отразяване на ефектите на стопанската операция в счетоводния баланс и ОПР. Функционална връзка на ОПР със счетоводния баланс.

Тема 8. Парични средства.

Същност на паричните средства. Управление на ликвидността на предприятието и необходимост от изготвяне на отчет за паричните потоци (ОПП). Характеристика на ОПП. Структура и съдържание на ОПП. Основни правила за отразяване на паричните постъпления и паричните плащания в отчета за паричните потоци. Функционална връзка на ОПП със счетоводния баланс. Съвместно отразяване на ефектите на стопанските операции в счетоводния баланс, ОПР и ОПП. Йерархия и взаимоотношения между трите отчетни елемента.

Тема 9. Счетоводна сметка

Оперативно управление и необходимост от оперативна отчетност. Счетоводната сметка като инструмент за текуща обработка на информация за стопанските операции. Елементи на счетоводната сметка. Класификация на счетоводните сметки - активни, пасивни и смесени сметки. Отразяване на ефектите на стопанската операция по счетоводните сметки. Взаимодействие на счетоводните сметки. Главна книга.

Тема 10. Сметкоплан и проверка на верността на записванията по счетоводните сметки.

Национален и индивидуален сметкоплан. Синтетични и аналитични сметки. Проверка на верността на отчетените стопански операции. Оборотна ведомост. Контролни числа. Текущо отчитане и периодично, годишно счетоводно приключване. Връзка на оборотната ведомост с елементите на финансовия отчет.

Тема 11. Счетоводна статия.

Същност и предназначение на счетоводната статия. Видове счетоводни статии - просто, комбинирана, сложна, сторнировачна.

Тема 12. Отчитане на амортизируемите активи.

Характеристика и класификация на дълготрайните активи. Оценки на активи. Оценка на дълготрайните активи при първоначално признаване. Калкулиране на цената на придобиване. Фактори за определяне на амортизируемите активи - праг на същественост и срок на използване.

Тема 13. Амортизация на амортизируемите активи.

Същност на амортизацията. Икономически и нормативни ограничения при определяне величината на амортизацията. Двойствен характер на амортизацията. Начисляване на амортизацията и определяне на балансовата стойност на амортизируемите активи. Методи за амортизация - линейни и нелинейни. Амортизационен план.

Тема 14. Отчитане на материалните запаси.

Определяне на доставната стойност и оценка на материалните запаси при първоначално признаване. Методи за изписване на материалните запаси - "доставна цена", "първа входяща - първа изходяща цена", "средно претеглена цена".

Тема 15. Отчитане на разходите и приходите и определяне на финансовия резултат.

Особености при приключването на счетоводните сметки. Балансови сметки и приходно-разходни (оборотни) сметки. Отчитане и приключване на сметките за разходи по икономически елементи. Отчитане и приключване на сметките за приходи. Отчитане и приключване на сметките за финансови и извънредни разходи и приходи. Определяне и отчитане на текущия счетоводен финансов резултат.

Тема 16. Инвентаризация на имуществото, на вземанията и задълженията.

Същност и предназначение на инвентаризацията. Организация на инвентаризацията. Документиране на резултатите от инвентаризацията.

Тема 17. Форми на счетоводната отчетност.

Предназначение и особености на формите на счетоводна отчетност - опростена, мемориално-ордерна и журнално-ордерна система.

ЛИТЕРАТУРА

1) Нормативна

1. Закон за счетоводството <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136697598>
2. Общи положения към НСС. Постановление № 394 на МС от 30.12.2015 г. Държавен вестник, бр. 3 от 2016 г.
3. Търговски закон <http://lex.bg/bg/laws/ldoc/-14917630>

4. Общи положения към НСС. Постановление № 394 на МС от 30.12.2015 г. Държавен вестник, бр. 3 от 2016 г.
5. Заповед на НСИ и НАП № ЗЦУ-1327 от 19 декември 2009 г. и № РД-07-485 от 19 декември 2009 г. ДВ, бр. 5, 2010 г.
 1. Албум на счетоводните документи 2009. С., Икономика прес, 2009.

2) Основна

1. Димитров М., Павлова М. Теория на счетоводството. С., Ромина, 2005.
2. Душанов И., Обща теория на счетоводството. С., Ромина, 2003.
3. Косев Д., Счетоводство: теоретични и нормативни основи. С., Софттрейд, 2003.

II. ФИНАНСОВО СЧЕТОВОДСТВО (СЧЕТОВОДСТВО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО).

Тема 1. Особенности в счетоводното отчитане на увеличаването и намаляването на дълготрайните материални активи. Отчитане на амортизацията.

Тема 2. Особенности в счетоводното отчитане на нематериалните активи и дългосрочните финансови активи.

Тема 3. Особенности в счетоводното отчитане на материалите, стоките и продукцията. Отчитане на увеличението и намалението на материалните запаси. Счетоводно отчитане на биологичните активи.

Тема 4. Особенности в счетоводното отчитане на финансовите средства. Касова книга, опис на сметка (банково извлечение). Особенности при отчитане на валутните средства.

Тема 5. Счетоводно отчитане на разходите по икономически елементи. Специфични особенности при приключването (нулирането) на разходните сметки.

Тема 6. Особенности в счетоводното отчитане на разходите за дейността, формиране на производствената себестойност и отчитане на незавършеното производство. Видове калкулации, елементи на калкулацията, методи на калкулиране. Счетоводно отчитане на непроизводствените разходи. Формиране на пълна себестойност.

Тема 7. Счетоводно отчитане на финансовите разходи и разходите за бъдещи периоди.

Тема 8. Особенности в счетоводното отчитане на приходите от продажби на продукция, стоки и услуги и на другите приходи на предприятието.

Тема 9. Особенности в счетоводното отчитане на финансовите приходи, приходите за бъдещи периоди и финансиранятията.

Тема 10. Особенности в счетоводното отчитане на собствения капитал. Формиране на текущия финансов резултат. Разпределение на получената печалба.

Тема 11. Особенности в счетоводното отчитане на привлечените средства.

Тема 12. Особенности в счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения на предприятието с доставчиците и клиентите.

Тема 13. Особенности в счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения на предприятието с персонала и съдружниците.

Тема 14. Особенности в счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения на предприятието с държавните и осигурителните институции.

Тема 15. Текущо отчитане и годишно счетоводно приключване. Етапи на годишното приключване. Състав и последователност в изготвяне на годишния финансов отчет.

Тема 16. Особенности при отчитане на косвените данъци. Данък върху добавената стойност. Акциз.

Тема 17. Особенности при трансформиране на счетоводния финансов резултат в данъчна основа и определяне на данъка върху печалбата.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон за счетоводството <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136697598>
2. Примерен Национален сметкоплан <http://www.fisconsult.bg/dokumenti/item/nacionalni-standarti-za-finansovi-otcheti-za-malki-i-sredni-oredpriatia/primeren-nacionalen-smetkoplan-na-nacionalnia-savet-po-schetovodstvo.html>
3. Бурдин Л. и др. Финансово счетоводство. Ромина, 2011 г.
4. Дурин Ст., Счетоводство на предприятието, С., Фор. Ком., 2009 г.
5. Душанов Ив. Финансово счетоводство: учебно помагало - първи и втора част. Ромина 2005 г.
6. Косев Д., Двустранно фирмено счетоводство. Отчитане по обекти. Четвърто издание., С., Софттрейд, 2008 г.

III. МЕЖДЕНАРОДНИ СТАНДАРТИ ЗА ФИНАНСОВО ОТЧИТАНЕ

Тема 1. Въведение в счетоводните стандарти

Причини за възникване на счетоводните стандарти. Еволюция в развитието на счетоводните стандарти - национални и международни счетоводни стандарти. Потребители на отчетна информация и ориентация на регламентите в счетоводните стандарти.

Тема 2. Състав и класификация на действащите Международни счетоводни стандарти (МСС)/Международните стандарти за финансови отчети (МСФО) Националните счетоводни стандарти – състав и класификация. Категории предприятия и приложимост на международните и националните счетоводни стандарти.

Тема 3. Изисквания за представяне на финансови отчети с общо предназначение. (Приложим МСС 1 Представяне на финансови отчети.) Подходи и основни изисквания при изготвяне на финансовите отчети. Елементи на годишния финансов отчет (ГФО). Прилики и отлики между ГФО и годишния отчет за дейността (ГОД).

Тема 4. Изисквания за представяне на финансови отчети с общо предназначение. (Приложим МСС 1 Представяне на финансови отчети.) Характеристика, структура, съдържание и специфични условия при изготвяне на счетоводния баланс (отчета за финансовото състояние).

Тема 5. Изисквания за представяне на финансови отчети с общо предназначение. (Приложим МСС 1 Представяне на финансови отчети.) Характеристика, структура, съдържание и специфични условия при изготвяне на отчета за приходите и разходите (отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход). Разходи за придобиване на активи по стопански начин, изменения на запасите от продукция и незавършено производство. Елементи на другия всеобхватен доход.

Тема 6. Изисквания за представяне на финансови отчети с общо предназначение. (Приложим МСС 1 Представяне на финансови отчети.)

Характеристика, структура, съдържание и специфични условия при изготвяне на отчета за собствения капитал.

Тема 7. Изисквания за представяне на финансови отчети с общо предназначение. (Приложим МСС 7 Отчети за паричните потоци.)

Характеристика, структура, съдържание и специфични условия при изготвяне на отчета за паричните потоци (ОПП). Основна дейност, инвестиционна дейност, финансова дейност, вътрешни обороти. Методи за изготвяне на ОПП. Изготвяне на ОПП по прекия метод.

Тема 8. Изготвяне на консолидирани финансови отчети (Приложими МСФО 3 Бизнес комбинации, МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСС 27 Самостоятелни финансови отчети, МСС 28 Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия)

Потребност от осъществяване на бизнес комбинации. Характеристика на бизнес комбинациите - установяване на контрол. Метод на покупката. Цена на придобиване на бизнес комбинация. Разграничими активи и пасиви. Търговска репутация. Необходимост от изготвяне на начален консолидиран баланс.

Изготвяне на консолидиран финансов отчет на предприятия от група: баланс, Таблица за елиминиране - вътрешен оборот. Представяне на търговската репутация.

Тема 9. Проблемни области при изготвяне на финансовите отчети. (Приложими МСС 34 Междинно финансово отчитане, МСС 10 Събития след отчетния период, МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки)

Изготвяне на междинни отчети.

Отчитане на коригиращи и некоригиращи събития.

Тема 10. Проблеми в отчитането на дълготрайните материални активи (Приложим МСС 16 Имоти, машини и съоръжения)

Признаване на ДМА. Оценка на ДМА при първоначално признаване. Модели за оценка след първоначално признаване: модел на цената на придобиване и модел на преоценката. Амортизация на ДМА.

Тема 11. Проблеми в отчитане на нематериалните активи (Приложими МСС 38 Нематериални активи)

Признаване на нематериални активи. Оценка на нематериални активи. Вътрешна репутация. Научно-изследователска и развойна дейност. Модели на оценка след първоначално признаване. Полезен живот, остатъчна стойност и амортизация на нематериални активи.

Тема 12. Обезценка на активи и отчитане на загуба от обезценка (Приложим МСС 36 Обезценка на активи)

Проблеми в определянето на възстановимата стойност. Възникване и възстановяване на загуба от обезценка.

Тема 13. Проблеми в отчитане на биологичните активи (Приложим МСС 41 Земеделие)

Характеристика на биологичните активи и селскостопанската продукция. Оценка на биологичните активи и селскостопанската продукция и нейното представяне във финансовите отчети.

Тема 14. Признаване на приходите (Приложим МСС 18 Приходи)

Оценяване на приходите. Признаване на приходите от продажба на стоки, услуги и на финансови приходи.

ЛИТЕРАТУРА

1. Международни счетоводни стандарти. Международни стандарти за финансови отчети. КАБРИ, 2011 г.
2. Международни стандарти за финансово отчитане. ИДЕС, 2012.
3. Национални стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия http://www.naifin.com/normativi/schetovodni_standarti.php?standart=16
4. Общи положения към НСС. Постановление № 394 на МС от 30.12.2015 г. Държавен вестник, бр. 3 от 2016 г.
5. Практически наръчник - Международни стандарти за финансови отчети. Икономика прес / Нова звезда, 2011 г.
6. Свраков А., Брезоева Б. Международни счетоводни стандарти, приети за прилагане от ЕС. С., ИК Труд и право, 2015г.

IV. БАНКОВО СЧЕТОВОДСТВО

Тема 1. Характеристика на дейността и счетоводната отчетност в банките. Характеристика на банковата дейност като обект на счетоводството. Същност и значение на счетоводството за осъществяване и управление на банковата дейност. Организация на счетоводството на банките.

Тема 2. Отчитане на собствения капитал на търговските банки. Определение за собствен капитал. Отчитане на основния капитал и резервите. Отчитане на финансовия резултат.

Тема 3. Отчитане на привлечения капитал в търговските банки. Определение и класификация на привлечения капитал. Отчитане на приетите парични срочни депозити. Отчитане на привлечените средства по разплащателни и други сметки. Отчитане на получените заеми и дългове.

Тема 4. Отчитане на предоставените кредити. Счетоводно отчитане на банковите кредити. Отчитане на разрешените, но неизползвани кредити. Отчитане на предоставените и използвани кредити. Отчитане на обезпеченията по кредитите. Отчитане на провизиите.

Тема 5. Счетоводно отчитане на плащанията между предприятията чрез банково посредничество. Същност на разплащателните операции. Национални платежни системи. Форми на безналични плащания, правила и процедури при осъществяване на безналичните плащания. Организация на разплащателния процес и счетоводно отчитане на плащанията с кредитен превод, директен дебит, с електронни платежни инструменти, с акредитиви и чекове. Особенности в отчитането на плащанията с чужбина.

Тема 6. Счетоводно отчитане на разходите в банките. Характеристика на разходите като обект на счетоводно отчитане в банките. Отчитане на финансовите разходи в банките. Отчитане на разходите по икономически елементи. Отчитане на разходите за бъдещи периоди.

Тема 7. Тема 9. Счетоводно отчитане на приходите в банките. Характеристика на приходите като обект на счетоводно отчитане в банките. Отчитане на финансовите приходи. Отчитане на приходите от продажби и другите приходи в банките. Отчитане на приходите за бъдещи периоди.

Тема 8. Отчитане на резултатите от банковата дейност. Финансови отчети на банките. Същност на финансовия резултат. Отчитане на печалбите и загубите от текущата година. Разпределение на печалбата и покриване на загубата. Нормативна регламентация и обхват на финансовите отчети.

ЛИТЕРАТУРА

Основна литература:

1. Международни стандарти за финансово отчитане, ИДЕС, 2012.
2. Закон за счетоводството – обн., ДВ, бр.98 от 16.11.2001 г., изм. и доп. бр.100 от 2013.
3. Закон за Българската народна банка – обн., ДВ, бр. 46 от 10.06.1997 г., изм., бр. 97 и 101 от 2010.
4. Закон за кредитните институции – обн., ДВ, бр.59 от 21.07.2006 г., изм. и доп. бр. 27 и 35 от 2014.
5. Търговски закон – обн., ДВ, бр.48 от 18.06.1991 г., изм и доп. бр. 27 от 2014.
6. Йотова, Й., Тотка Кънева, Счетоводство на банките, Свищов, 2007 г.
7. Костова, Н., и др., Счетоводство на банките, Варна, 2010.
8. Колев, Н., Банково счетоводство, Бургас, 2009.
9. Меразчиев, В., Георги Баташки, Банково счетоводство, Свищов, 2010.
10. Пергелов, К., Стоян Стоянов, Счетоводство на банките, С., 1994.
11. Стоянов Ст. и др., Счетоводство на банките, Трето издание С., изд.“Форком“, 2012.
12. Стоянов, С., Д. Фесчиян, Сн. Башева, Банково счетоводство, София, УИ“Стопанство“, 2010.
13. Стоянов, Ст., и др., Финансово – счетоводен анализ в банките, С., УИ“Стопанство“, 2009.
14. Стоянов, Ст., Д. Фесчиян, Анализ на финансовите отчети на финансовите предприятия (Второ преработено и допълнено издание), С., УИ“Стопанство“, 2008.
15. Фесчиян, Д. и др., Сборник задачи по счетоводство на банките, С., УИ „Стопанство“, 2009.

Допълнителна литература:

1. Башева, С., Финансово счетоводство (специализиран курс), София, Университетско издателство „Стопанство“, 2007.
2. Джонсън, Ф., Ричард Джонсън, Банков мениджмънт (превод от англ.),Princers, Варна, 1996. 3. Завадска,
- 3., Дроздовска, М., Яворски, В., Банково дело, УИ „Стопанство“, София, 2004.
4. Меразчиев, В., Счетоводна политика на банките, Учебно пособие за дистанционно обучение, Свищов, 2004.
5. Меразчиев, В., и др. Банково посредничество (счетоводни аспекти), Свищов, АИ „Ценов-Свищов“, 2012.
6. Пергелов, К., Счетоводство и анализ на баланса, С., 2004.
7. Стефанова, П., Банки и кредитно посредничество, София, Тракия-М, 1999.

V. БЮДЖЕТНО СЧЕТОВОДСТВО

Тема 1. Бюджетна система. Бюджетно предприятие – обект на счетоводството. Обща характеристика на бюджетната система в Р. България, същност и видове бюджетни предприятия. Счетоводни принципи в бюджетната система. Особенности на отчетния процес в бюджетната система.

Тема 2. Нормативна уредба на бюджетната система. Устройство и структура на бюджетната система. Изготвяне на държавния бюджет и на общинските бюджети. Закон за публичните финанси. Закон за държавния бюджет. Други нормативни актове.

Тема 3. Особенности на отчетния процес в бюджетната система - единна бюджетна класификация. Предназначение, характеристика, структура и съдържание

на ЕБК - параграфна и функционална система, номенклатура на бюджетните предприятия.

Тема 4. Нормативна уредба на отчетния процес в бюджетната система. Закон за счетоводството, Национални счетоводни стандарти за публичния сектор, Сметкоплан на бюджетните предприятия.

Тема 5. Отчети в бюджетната система. Принципи при изготвяне на отчетите. Отчети за касовото изпълнение на бюджета - форма, съдържание, периодичност. Счетоводен баланс - форма, съдържание, периодичност. Отчитане по източници на финансиране и по групи дейности.

Тема 6. Отчитане на текущите разходи. Отчитане на разходите по икономически тип. Отчитане на финансовите и извънредните разходи.

Тема 7. Отчитане на операциите с нефинансови активи. Особености в отчетността на капиталовите разходи. Отчитане на материалните запаси. Инвентаризация на нефинансовите активи.

Тема 8. Отчитане на приходите. Данъчни и неданъчни приходи.

Тема 9. Отчитане на трансферите. Същност и значение на трансферите.

Тема 10. Отчитане на паричните средства. Особености в прилагането на "Единната сметка". Транзитна сметка и сметка за наличности. Функциониране на системата за електронни плащания в бюджетната сфера "СЕБРА".

Тема 11. Отчитане на операциите с финансови активи и пасиви. Специфика на отчитането на разчетите.

Тема 12. Особености при изготвяне оборотни ведомости по отчетни единици и тяхното обобщаване. Приключване на сметките за приходи и разходи. Справки и разшифровки на отчетни елементи. Балансово и задбалансово отчитане.

Тема 13. Изготвяне на периодични и годишни отчети за касовото изпълнение на бюджета и финансови отчети. Отчитане на собствения капитал. Изменение на нетните активи за периода. Акумулиран прирост/намаление на нетните активи.

ЛИТЕРАТУРА

Нормативни актове (отразяващи всички последващи изменения)

1. Закон за публичните финанси <http://lex.bg/bg/laws/ldoc/2135837967>
2. Закон за счетоводството. <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136697598>
3. ДДС № 20 / 14.12.2004 г. Прилагане на Националните счетоводни стандарти от бюджетните предприятия. <http://www.minfin.bg/bg/page/1039>
4. Единна бюджетна класификация <http://www.minfin.bg/bg/page/1037>
5. Сметкоплан на бюджетното предприятие <http://www.minfin.bg/bg/page/1038>